

**Натисніть тут, щоб
купити книгу на сайті
або замовляйте за телефоном:
(0352) 51-97-97, (067) 350-18-70,
(066) 727-17-62**

ОЛЕКСАНДРА ШУТКО

ХАТІДЖЕ ТУРХАН

Історичний роман

**СУЛТАНА-УКРАЇНКА
НА ОСМАНСЬКОМУ ПРЕСТОЛІ**

Книга друга

*Присвячую батькові
Євгенові Патаю*

РОЗДІЛ I

СОН

1.

Сутеніло.

Легкий вітерець розносив подвір'ям пелюстки яблуневого цвіту, пестив соковиті трави та квіти. Весняні пахощі лоскотали подих, бентежили душу.

Десь зовсім поряд звучала пісня. Знайомий до болю голос виводив колискову. Він змусив затріпотіти серце...

– Мамо? – побачивши навпроти себе поруч з рідною хатою жінку в білій хустині, яка колисала рожевощоке маля, прошепотіла Надійка.

– Мамо! – крізь сльози покликала вже голосно, почувши тупіт кінських копит... Її серце стиснулося від болю.

– Ні! Прошу, ні! – закричала, побачивши уві сні татарських вершників, які нищили та плюндрували все на своєму шляху.

– Валіде! – врізався у сон стурбований голос.

Він змусив Хатідже Турхан прокинутися. Розплющивши очі, вона побачила схвильоване обличчя відданої служниці Мелекі.

– Що сталося? – підвівшись із розшитих золотом червоних, як кров, атласних подушок, запитала з трепетом двадцятип'ятирічна матір султана Мехмеда – Хатідже Турхан. Її свіже обличчя, оплутане, ніби павутинням,

«Під час миття рук у гаремі». *К. Роже*

світлим, як льон, волоссям, що вибилось із заплетеної коси, враз посерйознішало.

Помітивши тривожний погляд повелительки, Мелекі знітилась і поквапилась її заспокоїти:

– Вибачте, що розхвилювала вас. Нічого страшного не трапилося. Просто невдовзі прозвучить ранковий намаз. А ви наказали мені розбудити вас, щоби встигнути підготуватися до молитви.

– Так, люба, дякую.

Помахом руки Турхан підкликала до себе служниць із глечиком з водою, духмяним милом та білосніжними рушниками.

– І ще, моя пані, – додала Мелекі. – Ваша доня, султана Атіке, просить дозволу сьогодні відвідати вас...

– Моя крихітка Атіке... – усміхнулася валіде. – Надішли за нею служників, нехай покличуть її до мене на вечерю.

– Так, султано, – покійно схилила голову Мелекі.

Вона чекала на дозвіл Хатідже Турхан супроводжувати її до молільні, збудованої за часів великих султан-попередниць – Нурбану й Сафіє. Вони, так само, як і їхні наступниці, Махфіруз, Халіме та Кьосем, забули свого християнського Бога й, дивлячись на мозаїку, що мала вигляд священної Кааби, величали тут Аллаха.

«Скільки бачили сліз матерів і жінок султанів та чули їхніх прохань стіни цієї розкішної споруди?» – думала, промовляючи молитву, валіде Турхан. Задля служіння народові ісламу та державі османів їм довелося забути не лише свого Бога, а й батьків, і далеко за межами батьківщини розпочати нове життя, геть не схоже на східну казку. Воно було сповнене тривоги за султана – спершу чоловіка, а потім сина, доля яких залежала від забаганок рабів і нахабства ворогів.

«Чого варті хоча б загибель від рук палацових змовників та бунтівних яничарів юного султана Османа

Другого, божевілля його дядька Мустафи Першого, який двічі сховався на трон, але помер у забутті ув'язненим у кімнаті палацу, і страта Ібрагіма Першого... Тож зараз саме від мене залежить доля османської династії, – розуміла Хатідже Турхан, яка фактично керувала за свого десятирічного сина-султана ослабленою війнами та регулярними повстаннями державою османів. – Хай мені допомагає Аллах. На все Його воля», – відганяючи страшні думки, подумки мовила вона.

– Амінь, – під кінець молитви проказала уже вголос.

Аж раптом султана помітила, як сколихнулося полум'я свічок, і зрозуміла, що хтось, порушивши її спокій, наважився увійти до кімнати молільні.

– Узун Сулеймане! – не повертаючись до візитера, вигукнула вона. Бо тільки цей євнух, попри потужну статуру, що наводила жах на жінок султанського палацу, вмів так тихо, майже нечутно пересуватися лабіринтом кімнат гарему.

– Так, моя володарко-султано, – почула у відповідь.

– Ти чого тут?

Хатідже Турхан дратував Узун Сулейман. Вона знала, яку владу після страти Кьосем і спасіння від смерті її сина-султана отримав цей дужий євнух. Роль безпомічної іграшки, яку він їй нав'язував, насправді дуже лякала султаною. І Узун Сулейман, здається, розумів це. Тому продовжував наполегливо і вправно маніпулювати нею, використовуючи на свою користь її страхи за майбутнє сина.

– Вам, моя пані, його світлість – ваш брат Юсуфага – надіслав листа.

– Це добре, – вдивляючись у порожнечу молільні, яку поступово заповнювало світло холодного зимового ранку, тихо відповіла Турхан. – Передай цього листа Мелекі, я незабаром його прочитаю.

– Як накажете, моя султано, – мовив євнух, який навіть у поклоні здавався велетенським.

Коли ж він поквапився залишити кімнату молільні, раптом почув від Хатідже Турхан:

– Стривай, Сулеймане!

– Я цілком і повністю до ваших послуг, султано!

– Що ти чув про стан османського флоту та підготовку його до виходу в море? Чи є від садразама¹ Гюрджю Мехмеда-паші новини з цього приводу? – поцікавилася султана.

Свою молодість вона намагалася компенсувати серйозним виразом обличчя, на світлому чолі якого під час розмови залягли дві довгенькі зморщечки.

– Поки що ні, валіде, – відповів євнух.

– Шкода, дуже шкода, – засмутилася Хатідже Турхан. – Бо у столиці зібралось до п'яти тисяч сипахів, готових рушити в похід на Крит. Якщо ми затягуватимемо з відправленням їх морем, то від неробства вони можуть спровокувати сутички.

– Ви, як завжди, маєте слухність, моя султано, – з удаваним здивуванням зауважив головний євнух.

– Годі вже мені лестити, Сулеймане, – зупинила його молода валіде. – Це була твоя ідея – настановити великим візиром Гюрджю Мехмеда-пашу. Тому маєш знати, що та як він робить. Те, що ти не знаєш ситуації, свідчить: нічого путнього чекати від садразама мені не варто, – холодно кинула.

Це збентежило Узун Сулеймана, який звик до шанобливого ставлення до себе вінценосних осіб.

– Що з нею? – вийшовши, пошепки запитав він у здивованої Мелекі.

Але та не знала, що відповісти, й лише розгублено знизала плечима.

¹ Тобто великого візира.

2.

Січневий буревій гнав з Босфору темні хмари. Білий пухнастий сніг, що вкрив місто зранку, надвечір перетворився на смердючу багнюку, яку місили ногами поодинокі перехожі.

Юсуф-ага, закутаний у чорний плащ-накидку й такого самого кольору тюрбан, скидався на крука, який чатував на жертву під вікнами брудних міських хижок. Його гнітили холод та волога, якими просякли вулиці Константинополя.

«Скоріше б закінчилася зима... Так хочеться весни й тепла», – думав, хапаючи дрижаки, Юсуф-ага.

Аж раптом почув за спиною поспішні кроки.

– Кенане, це ти? – вигукнув, вдивляючись у темний силует дебелиї постаті чоловіка, який, злегка накульгуючи, йшов йому назустріч.

– Вітаю тебе, брате! – простягнувши довжелезні руки, раптом заревів велетень.

Його слова, зірвавшись із уст, відгукнулися луною, забриніли у скельцях віконець понурих хижок та згнули у просторі брудної порожньої вулиці.

– Нарешті, ти тут, Кенане. А то я вже почав думати, що нині не побачу тебе, – зреагував на гучне привітання Юсуф-ага.

– Не сердься, брате! Мене затримали обов'язки дамада¹ султана, тому я й запізнився на зустріч до тебе, – стискаючи родича у міцних обіймах, почав виправдовуватися чоловік Атіке-султан – паша Сари Кенан, якого Юсуф-ага через заслання того на Крит за наказом вальде Кьосем не бачив уже понад два роки.

– Та годі тобі! Задавиш мене, Кенане.

¹ Зятя султана.

– Не скигли, наче жінка, – почав глузувати з Юсуфа, затисненого у сталеві обійми, двометровий велетень Кенан.

Аж раптом він зщулився від удару, завданого ліктем у живіт.

– Ти чого? – захрипів паша, скорчившись від болю.

– От знатимеш, як мене бабою називати, – не вгамовувався обурений цими словами Юсуф-ага.

– Ти – мужик! – заревів Кенан.

– От і добре, – задоволено відповів його приятель.

– Замість з'ясування стосунків краще ходімо, вип'ємо чогось міцного, – запропонував рудоволосий велетень.

– Це ти – про шинок? – здивувався Юсуф-ага.

– Авжеж, – почув у відповідь.

– Стривай! Хіба родичам султана можна гнівити Аллаха?

– І чому ти такий цнотливий, Юсуфе? – саркастично кинув Кенан.

– Ти знову за своє? Годі вже глузувати з мене! – обурився брат Хатідже Турхан.

Але Кенан зробив вигляд, що не помітив цього й, наспивши брови, пішов до найближчої хижки. За ним потягнувся й розгублений Юсуф-ага. Прочинивши двері, вони удвох зайшли до погано освітленої кімнати з великою пічкою. Тут під веселу музику крутилися навколо сп'янілих чоловіків спокусливі танцівниці.

– От ми й на місці, – підсуваючи до себе стола з брудними кухлями з-під якогось сірого смердючого напою, мовив задоволено Сари Кенан.

– Що питимете, шановні беї? – почув од літнього чоловіка у строї, в який виряджались у Константинополі євреї, та відразу ж відповів:

– Шинкарику, налий-но нам чогось міцного! І баранячу ногу з рисом не забудь засмажити. Бо я ще від ранку нічого не їв.

«В османській мейхані». Невідомий автор

– Буде як забажаєте, – ледь не у ноги вклонився шинкар і зник так само швидко, як і підбіг.

– Брате, а ти не боїшся, що нас тут упізнають? – пошепки запитав збентежений Юсуф.

– У тебе на лобі не написано, що ти брат валіде-султан – гмикнув до нього Кенан. – Ти не в каптані, без урочистого тюрбана. А без нього тебе ніхто не помітить. Але годі про це, – серйозним тоном перервав розмову чоловік султанської сестри, побачивши перед собою на столі повні чарки, що приніс шинкар.

– За твоє здоров'я! – вигукнув Кенан й умить ковтнув каламутний напій.

– Боже, що за гидота?! – пропищав, скривившись, як середа на п'ятницю, від одного лише ковтка цього міцного пійла Юсуф-ага.

– Ракі, хлопче. Ось що, – з блиском ув очах відповів Сари Кенан.

– Мені б кави... – не здавався Юсуф.

– Ти – як вередливе дівчисько, – не стримавшись, бовкнув його приятель. – От якби тебе так само, як мене, відправили на службу до глухих провінцій, то пив би усе, що горить.

– Вельмишановний бею! Чому сидиш такий засмучений у місці гулянок та веселощів? – втрутилась у розмову одна з танцівниць.

– Нам ще цього бракувало... – побачивши її, процідив крізь зуби набурмосений Юсуф.

Кенан, не звертаючи увагу на друга, підхопив жінку за пухкі стегна і всадовив собі на коліна. Припавши обличчям до її оголених плечей, він вдихнув їхній аромат та проспівав:

– Ааах... Я вже й забув, як пахне жінка.

Від почутого пухку танцівницю пересмикнуло, її вузькі розкосі очі враз стали завбільшки з блюдця.

– Ти що – євнух? – не приховуючи здивування, видала вона.

Її подруги, які стояли поруч, виляючи стегнами у такт музики, весело й нестримно загиготали. Спантичаний таким перебігом подій Юсуф-ага помітив, як очі Кенана від люті почали наливатися кров'ю. Тому, побоюючись за жінок, зірвався з місця й сказав:

– Так, панянки, досить! Залиште нас у спокої.

На його подив, жінки враз стихли й щезли.

– Невдячні шльондри, – вливши у себе чергову чарку ракі, пригнічено пробурмотів Сари Кенан.

– Чого ти так, брате? – намагався розговорити друга Юсуф-ага.

– Чого я?! А ти як думаєш, легко бути чоловіком дитини – доньки валіде-султан Атіке? – з розпачем у голосі відповів той. – Ні спати із законною дружиною, ні торкатися інших жінок зятеві династії не можна. То як мені у розквіті сил так жити? Виходить, що я – гірший за євнуха, – жалівся сп'янілий від ракі й образи Кенан.

«Оце так поворот...» – подумав спантичаний Юсуф-ага, відтак чомусь сказав:

– Ти ніби мусульманин у житті, а в душі – справжній козак.

Такі слова, здається, змусили понурого рудоволосого велетня відволіктися від сумних думок. Підвівши каламутний од випивки погляд, несподівано чітким голосом заявив:

– Правду кажеш, друже! Хоч би як намагався жити за бусурманськими законами, все ж моя вільнодумна натура, вишлекана безмежжям степу, не змогла забути неприборканий козацький дух. Он, подивися на українських козаків. Сам гетьман Богдан Хмельницький заради ляшки-шляхтички Гелени, яку покохав до не-

стями, таке заварив на польських теренах. Через неї справа до війни дійшла...

– Ой, що було – то було, Кенане, – продовжив Юсуф-ага. – Поставив той Хмельницький на вуха всіх шляхтичів. Ба, навіть до Константинополя дістався з проханням надати йому зверхність сонцесяйного султана, щоби ляхи його поважали та русинів за бидло не мали. А коли раптом дізнався про зраду коханої дружини та її страту за велінням улюбленого сина Тимоша, впав у відчай та й програв наступного ранку битву під Берестечком. Скільки ж тоді відданих йому козаків полягло... – примружився від гірких слів чи то від звабного аромату свіжоспеченої баранини, яку приніс шинкар, Юсуф-ага.

А Сари Кенан, роздираючи руками баранячу ніжку, раптом зауважив:

– Тепер від кохання до Розанди, красуні-доньки молдавського воєводи Василя Лупула, згорає старший Хмельниченко – Тиміш.

– Невже?! Звідки знаєш? – здивувався Юсуф-ага.

– Є в мене серед козаків друзі, які сповіщають про все, що діється у гетьманській родині, – відказав, пережовуючи соковите м'ясо, Сари Кенан.

– Чув, що не так давно вона ще була заложницею султана в Константинополі. Але аги яничарів, здобувши владу за валіде Кьосем, – най земля їй буде пухом! – за величезний викуп відпустили її на Батьківщину, – мовив Юсуф-ага.

– І тут не обійшлося без допомоги Богдана Хмельницького, чийм другом був покійний ага яничарів Бекташ, – додав Сари Кенан.

Юсуф-ага хотів щось відповісти йому, але його відволікли жіночі крики. Вони долинали зі сходів до кімнат другого поверху. Раптом звідти скотився якийсь

чоловік у мундирі сипаха. Сиплячи прокльонами, він хутко підвівся та побіг знову на другий поверх, звідки вигулькнула світловолоса дівчина в розірваній сукні й почала, відбиваючись од нахаби, голосно кричати українською: «Рятуйте, люди!» Тоді нападник зацідив їй кулаком у обличчя. Вона впала, але не втратила тяму і продовжувала відбиватися, волаючи:

– Не чіпай мене, проклятий! Іди геть, наволоч!

Побачивши це, Юсуф-ага не встиг і оком зморгнути, як Сари Кенан накинувся на розгніваного сипаха та, піднявши його за барки, почав смачно товкти йому пику. Підскочивши, Юсуф-ага щосили намагався відтягти друга від заюшеної кров'ю жертви, яка ледь дихала.

– Годі вже, залиш його! – кричав він, але той не вгамовувався.

Лише виплеснута на голову Сари Кенана крижана вода з глечика, що Юсуф вихопив із рук шинкаря, змусила охолонуту розлюченого велетня.

– Забираймося звідси, – сипаючи за лікоть приятеля, почав благати перестрашений його черговою витівкою Юсуф-ага.

Він розумів, що коли до шинку нагрянуть друзі побитого сипаха, то зчиниться неабияка бійка. Якщо ж замість них набіжить султанська охорона, їх обох викриють та покарають за пиятику.

Але Сари Кенан не квапився піддаватися на вмовляння друга. Випростався, торкнувшись рудою головою стелі, й поволі рушив до заплаканої дівчини, яка, зіщулившись, наляканим звірятком забилася в куток на сходах.

– Ти можеш іти? – тяжко дихаючи, запитав він нещасну українку.

Та, витираючи рукою кривавий струмочок під носом, швидко закивала головою.

– От і добре. Підводься й ходімо з нами, – простягнув до неї велетенську долоню Кенан.

Але дівчина вагалася. Тоді він, зблиснувши широкою усмішкою, запитав:

– Як тебе звати, красуне?

– Катерина, – тихо відповіла тремтячим голосом.

– Друже, вшиваймося! – репетував із-за спини Кенана переляканий Юсуф-ага.

Почувши за вікном тупіт коней і брудну чоловічу лайку, рудоволосий велетень раптом підхопив наполохане дівча на руки і заспішив разом із другом до чорного виходу зі шинку.

Вибігши на подвір'я, вони схопили за гриви перших-ліпших коней зі стійла та, пришпоривши їх, розчинились у темряві січної ночі.

3.

Хатідже Турхан, сидючи на софі у покоях валіде, куталася в м'яку теплу ковдру. В оздобленій блакитними кахлями пічці потріскували дрова. На століку, котрий служниці накривали до вечері, пашіли п'янкими ароматами страви: запечене у гіркому виноградному соусі курча та духмяний, рясно приправлений прянощами плов.

«Усе це так любить моя Атіке», – в очікуванні зустрічі з донькою думала валіде Турхан.

Почувши стукіт у двері, вона підвелася. Їй назустріч вийшла в ошатному вбранні султани, гаптованому золоту ниткою й отороченому хутром, восьмирічна Атіке.

– Як ти виросла за той тиждень, що ми не бачилися! – обіймаючи доньку, подивувалася Турхан.

Атіке, забувши про правила етикету, кинулася до матері й, не відпускаючи її з обіймів, прошепотіла:

– Я так скучила за вами, мамо!..

«Гаремна одаліска». Г. Бартлетт

– І я, доню. Як ти? – запитала Турхан, вдивляючись ув обличчя маленької блакитноокої султани.

– У мене все гаразд. Днями повернувся чоловік – Сари Кенан, – тоненьким голоском, зашарівшись, проказала дівчинка, а потім помахом руки підкликала до себе служницю – рудоволосу Гюльнар.

Підійшовши зі скринькою в руках до султан, вона схилилась у глибокому поклоні.

– Що це ти принесла? – поцікавилася Хатідже Турхан.

– Це вам, велика валіде, на знак вдячності попросив подарувати ваш зять Сари Кенан-паша.

Із цими словами Гюльнар відчинила скриньку зі слонової кістки. У ній Турхан побачила золоту брошку – імітацію османського тюльпана, всипану дрібними алмазами з великим рубіном посередині.

«Добрий смак у мого зятя», – належним чином оцінивши коштовний дарунок, подумала вона, а вголос мовила:

– Чудово! Сьогодні ж накажу надіслати паші подарунки – вишиті рушники та сорочки. Сподіваюся найближчим часом побачити його в султанському палаці. А зараз, доню, запрошую тебе повечеряти зі мною.

Розмістившись на великих подушках із багряного оксамиту, султани мовчки стежили за тим, як служниці розставляють на дерев'яному з перламутровими блискітками столику порцеляновий посуд і вправно накладають у нього запашну їжу. Цю мовчанку порушила Хатідже Турхан, яка помітила на тоненькій шийці доньки гарний золотий ланцюжок із кулоном, зробленим у формі троянди.

– Звідки це в тебе, моє сонечко? – поцікавилася.

– Від мого любого чоловіка Сари Кенана-паші, – зашарілась Атіке.

Цієї миті її служниця Гюльнар випустила з рук срібну тачу, і кубки з гуркотом упали на підлогу.

– Ой лишенько! – здригнувшись од несподіванки, зойкнула Турхан й одразу ж прикрикнула:

– Гюльнар, чому ти така незграбна сьогодні?

– Вибачте, султано, – не підводячи очей, відповіла та.

– Гаразд, залиш нас, – наказала стривожена валіде і вже хотіла повернутися до спілкування з Атіке, як помітила у вухах служниці-московитки Гюльнар гарні коштовні сережки. Вони видалися Хатідже Турхан схожими на той кулон, що прикрашав шийку її доньки.

«Ніби з одного комплекту прикрас...» – промайнуло в голові у Турхан.

Проте вона вирішила не виказувати підозри і занепокоєння. Наступної миті підкликала до себе наложницю із подарунком для Атіке.

– Це тобі, моя квіточко, – вручила доньці мініатюрну діадему із зеленими смарагдами у золотій оправі. – Вона належала Сафіє-султан, коли та ще юною дівчиною стала хасекі Мурада Третього – внука твоєї пра-пра-пра... бабусі великої Хюррем-султан.

– Дякую вам, моя валіде, – захоплено роздивлялася коштовний дарунок Атіке.

– Носи, сонечко, на здоров'я. Ця діадема має захищати тебе від заздрісників і нагадувати усім, що ти – султана, сестра повелителя світу. Нехай твої служниці та чоловік, який є рабом мого сина-султана, постійно пам'ятають про це.

– Так, мамо. Не турбуйтеся. Зі мною всі у маєтку паші Сари Кенана поведуться гідно. Тих, хто переступає межу, я караю, – не за віком гордо заявила Атіке.

– От і добре! – усміхнулася мати. – А зараз прошу тебе скуштувати солодкого шербету з вишуканим смаком меду, доставленого з грецької Атіни. Його за новим рецептом приготував спеціально для тебе мій кухар.

– Дякую за смачну вечерю, – поласувавши цим відваром, мовила Атіке. – Але мушу вже йти додому.

– Чому поспішаєш, люба? – здивувалася Турхан.

– Вибачте, що спричиняю вам хвилювання. Прошу вашого дозволу залишити султанський палац. Бо хочу побачитись із чоловіком, який, попри постійні справи у місті, пообіцяв сьогодні повернутися додому раніше.

– Гаразд, доню. Не затримуватиму тебе. Але передай Сари Кенанові, нехай краще дбає про свою дружину, інакше матиме справу зі мною, – посміхаючись, валіде простягнула делікатну руку з діамантовою каблучкою на середньому пальці для доньчиного поцілунку.

Після завершення вечері Турхан повернулася до своїх справ. У цьому їй допомагала віддана служниця – управителька султанського гарему Мелекі, яка стежила за кореспонденцією, адресованою валіде.

– Звісток від великого візира не було? – запитала Хатідже Турхан.

– На жаль, ні, султано.

– От біда, – невдоволено похитала головою валіде. – Що з ним робити? У столицю стікаються полчища сипахів, які ворогують з яничарами. Їх треба відправляти у похід. А флот, який я наказала підготувати для відплиття, стоїть розібраним.

– Ще тиждень тому Гюрджю Мехмед-паша запевняв вас, що у нього все під контролем: галери будують, сипахів, які попливуть на них, готують до відправлення, – зазначила, аби потішити валіде, Мелекі.

– І ти йому віриш? – примружилася Турхан.

– А як інакше?! – здивувалася служниця.

– Я б теж хотіла вірити садразамові, але Юсуф-ага повідомив листом, що був на корабельні й бачив: там

ніхто нічого не робить, – стривожено наголосила валіде. – А ще я маю виплатити війську перед його відправленням на Крит платню. Де взяти гроші, не знаю, бо ж скарбниця порожня...

– А що вам, моя султано, з цього приводу каже Гюрджю Мехмед-паша?

– Що все гаразд, – уїдливо посміхнулася Турхан. – У нього точно все добре. Бо він прилаштував своїх родичів на грошовиті посади у стратегічних провінціях імперії. Єдине, що Гюрджю Мехмед зробив на благо держави, то це конфіскував маєтки у служника покійної валіде Кьосем – Сари Кятіба. І то – після моєї поради. За намовляннями головного євнуха Узун Сулеймана він запроторив у в'язницю Тархунджу Ахмеда-пашу, який, будучи управителем Єгипту, не додав до скарбниці 10 мільйонів акче. Той згодом виплатив борг і вийшов на волю. Але цього разом зі скарбами покійної моєї свекрухи Кьосем усе одно не вистачить для виплати грошей яничарам та сипахам.

– І що ж ви збираєтеся робити, валіде? – вкражливо поцікавилася Мелекі.

– Хочу порадитись із досвідченим у цих справах кетхюдою Касимом-агою. Він ще тоді переконував мене, що паша Гюрджю Мехмед – дурень, яких мало. Я не послухала його, піддалася на вмовляння головного євнуха Узун Сулеймана, котрий уміє маніпулювати мною. Але настав час позбутися його впливу. Тому, Мелекі, прошу: попередь Мехмеда, головного євнуха гарему моєї доньки Атіке, щоби він запросив Касима-агу на зустріч зі мною. Але так, щоб про це не дізнався ніхто в султанському палаці. Я намітила через кілька днів відвідати маєток свого зятя Сари Кенана. Там і переговорю з Касимом.

– Не хвилюйтеся, султано. Зроблю для вас усе так, як накажете, – покiрно схилила у поклонi чарiвну голiвку з темним хвилястим волоссям Мелекi.

– Нехай Аллах допомагає тобі! – заспокоїлася валiде Турхан.

4.

Юсуф-ага намагався наздогнати Сари Кенана, який разом з дiвчиною мчав за вiтром. Однак йому дiстався кволий кiнь. Бачачи, що приятель помітно віддаляється, Юсуф свистом намагався повернути його увагу, чим наполохав свого жеребця. Той із переляку несамовито заїржав та звився дибки. Вершник не встиг вчасно зреагувати на це. Впустивши вудечку, він скотився у багнюку.

Смачно вилаявшись, облiплений з усiх бокiв болотом Юсуф спробував пiдвестися на ноги. Але кiнь, який не на жарт розгулявся, продовжував гарцювати, збиваючи нещасного чоловіка з нiг.

– Сьогодні не твій день, брате, – вгамовуючи ошалiлу тварину, посміхнувся Сари Кенан.

– Та невже? – насилу вилiзши з баюри, процiдив крiзь зуби стомлений вiд борсання у смердючiй грязюцi Юсуф-ага.

У вiдповiдь почув розкотистий регiт Кенана, який, дивлячись на вимащеного свояка, не стримував емоцiй.

– Хлопче, ти – як та свиня, котра скрiзь собi болото знайде, – не вгамовувався, розчервонiвшись од реготу, Кенан.

Це так обурило Юсуфа, що він кинувся на нього з кулаками. Оторопiлий велетень намагався його спинити, але не втримався у сiдлi й також опинився в багнюцi.

Наступноi митi розлючений Сари Кенан напустився з лайкою на Юсуфа. Зчинилася бiйка, схожа на борсання

двох великих кнурів у болоті. Не відомо, хто б у ній переміг, якби над головами знавіснілих чоловіків не пролунав гучний постріл. Це закутана у чорний плащ Юсуфа-аги дівчина, яку з того триклятого шинку витягнув Кенан, дістала трофейний карабін свого рятівника й, уміло звівши на ньому гачок, вистрілила у повітря.

Забруднені чоловіки від несподіванки залякли. Бо з такою складною сучасною зброєю, яку Кенан відвоював у ворога на Криті, не завжди могли впоратись яничари чи й навіть сипахи¹. А тут якась юна гяурка¹, не зморгнувши оком, задала усім жару, ще й сказала:

– Не повбивайте один одного, хлопці! Бо тоді хто мене рятуватиме?

Отямившись від люті та здивування, Кенан схопив за плече Юсуфа і, струснувши ним, заволав:

– Ось твій рятівник, ось!

– Що? Ні, ніколи! – затявся Юсуф-ага. – У мене й так дві дружини-українки, які ненавидять одна одну і постійно сваряться між собою. Більше мені не треба. Он, хай Сари Кенан тебе, Катерино, собі забирає. Бо йому точно бракує жіночої уваги.

– Ах ти ж, невдячний! – знову завівся рудоволосий велетень.

Але Юсуф, ігноруючи нові образи приятеля, метнувся до коня й, осідлавши його, забрався геть.

– Бувайте, друзі! – вигукнув, від'їжджаючи.

Це обурило Сари Кенана. Але він уже не мав сил і бажання сперечатися. Тому, скинувши зі себе брудний верхній одяг, усівся в сідло позаду дівчини та скерував коня до свого маєтку.

Тут господаря чекала служниця Гюльнар. Вона не змогла приховати здивування, побачивши у дверях оголеного до пояса та ще й брудного пашу. Але найбільше

¹Тобто немусульманка, так османи називали здебільшого християн.

її вразила незнайомка у розірваній сукні та зі скривавленим обличчям, яку він привів.

– Не дивися так! – з порога гримнув на розгублену Гюльнар Сари Кенан. – Краще накажи підготувати для мене хамам і влаштуй нашу гостю на нічліг.

– Як забажаєте, пашо, – не забарилася з відповіддю служниця. – Чи сповістити про ваш прихід султану Атіке?

– Де вона? – різко запитав Кенан.

– У своїх покоях. Султана чекала на вас, але, не дочекавшись, заснула.

– От і добре. Нехай спить. Побачуся з нею завтра, – відповів із полегкістю Кенан та пішов до хамаму.

– Ти хто така? – скинувши зі себе маску люб'язності, звернулася до дівчини Гюльнар.

Але та, не розуміючи ні слова османською, лишень розводила руками.

«А, то гяурка», – здогадалася Гюльнар.

– Імя у тебе єсть? – перейшовши на свою рідну мову, знову запитала.

Цього разу дівчина, почувши зрозумілі їй слова, відповіла:

– Так. Мене звати Катерина.

– Значіт, ти із тех, как іх там... Ах, вспомніла, – казачек.

Ці слова змусили дівчину посміхнутися.

– Ти ето – не смейся тут, – заявила Гюльнар. – Лучше іді умойса. Сейчас пасматрю, во што можно тебя переодеть, – додала, а тим часом подумала: «Тільки її тут бракувало. Така висока, струнка з розкішним каштанового кольору волоссям, зібраним у товсту косу... Так, треба перекопати Атіке-султан відправити цю дівку подалі від паші Сари Кенана – до Старого чи Нового палацу як подарунок валіде. Нехай там мешкає і служить».

Із такими міркуваннями Гюльнар пішла готувати покої паші для його відпочинку. Не встигла розстелити ліжко, як відчула, що хтось раптом схопив її за талію. З переляку Гюльнар зойкнула, але чиясь міцна долоня вмить затулила їй рота. А чоловічий голос із-за спини пробурмотів:

– Ти чого кричиш, жінко?

– Пашо, це ви? – тремтячим голосом мовила служниця. – Я ледь не вмерла від страху. Але добре, що ви тут... згадали про мене, – заглядаючи Сари Кенанові в очі, уже ніжно прошепотіла.

– Я скучив за тобою, – і паша почав цілувати розімлілу від пестоців Гюльнар.

Відтак підхопив її, мов пиріночку, на руки та поніс до просторого ложа...

